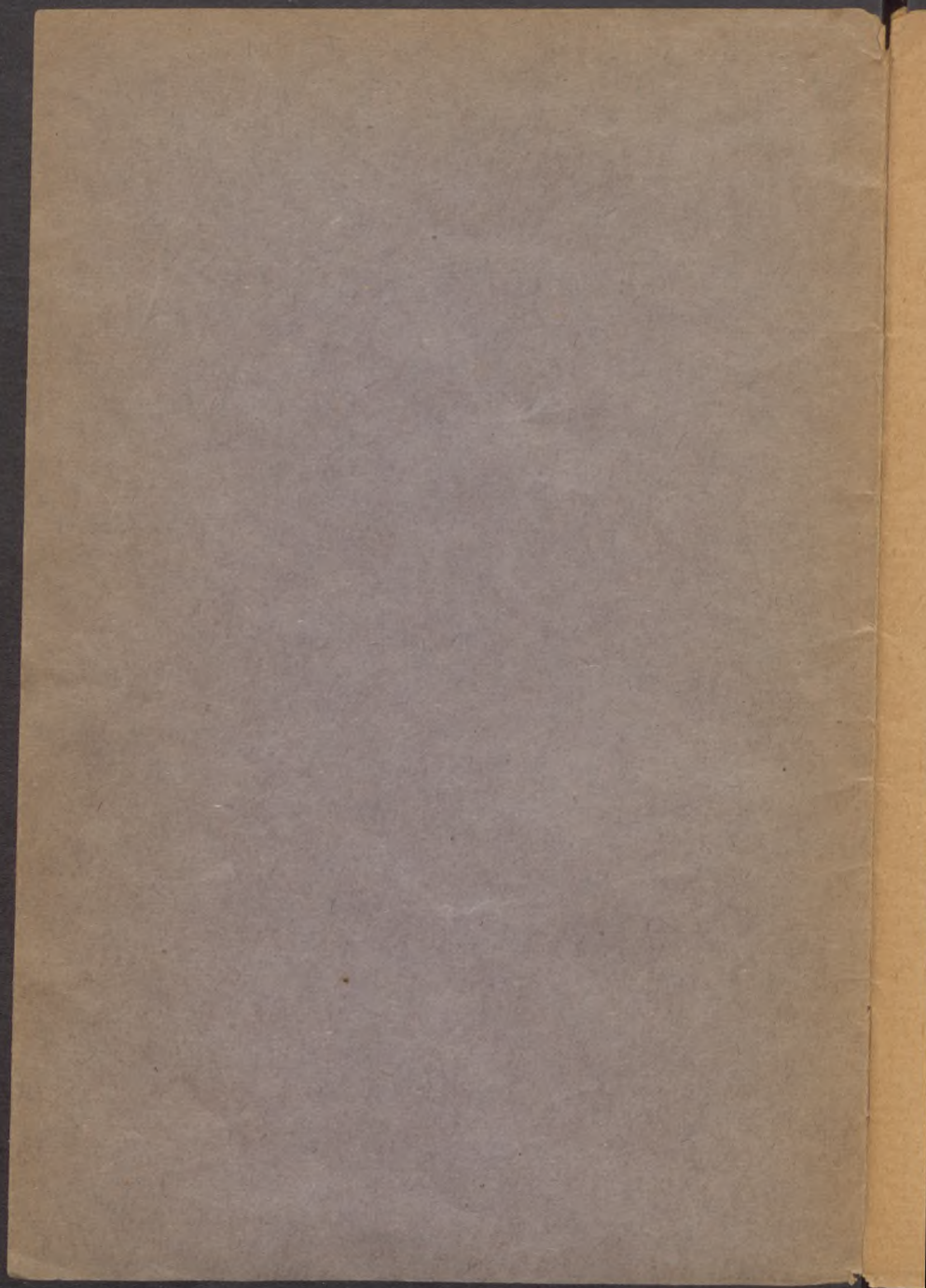

88286

21

Herczeg Ferenc

Péter és Pál

Drámai jelenet

Budapest 1924

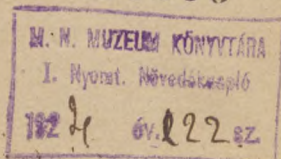
Singer és Wolfner kiadása

~~Összhang~~
~~830 20/62~~

A szerző fentartja a törvény szerint őt megillető jogokat.

88286

Budapesti Hírlap nyomdája

Szereplők:

A méltóságos úr

Az uzsorás

A komornyik

A művésznő

Nagyúri legénylakás szalónja. Nagy fényűzés, hypermodern izlés, női arcképek, aktok, lóképek.

Jobbról főbejárat; balról ajtó a hálósobába. Reggelizőasztal egy személynek terítve. Az asztal pazarul van megakva porcellánnal, ezüsttel és kristállyal. A reggelizőasztal mellett külön tálalóasztal, azon pálinkás batteria. tálak ételekkel, cigaretta stb.

A kandalló mellett egy igen díszes, feltűnő nagy karosszék. A kandalló párkányán ezüstitálon számlák.

A KOMORNYIK, borotvált arccal, ingujjban, jehér, nagy kötényt visel, az asztal mellett áll, tálat tart a kezében s piros retket eszik.

AZ UZSORÁS, rezes arc, Haynau-bajusz, Ferenc József-kabát, borzas cilinder a fején, vastag bot a kezében, jobbról jön, megáll a komornyik mellett, botjával a padlóra dőf.

A KOMORNYIK: Jó reggelt, Kasztl úr! Akar egy kis gyöngye hónapos retket? Nagyon jó!

AZ UZSORÁS: Nem kell!

A KOMORNYIK: Reggelire mindig megeszem egy tányérral. Megtisztítja a vért. Bort tölt magának. Sherryt sem akar?

AZ UZSORÁS: Én a pénzemet akarom!

A KOMORNYIK: A tizenharmadik! Maga ma már a tizenharmadik, aki a pénzét akarja. Nem babonás?

AZ UZSORÁS: Nekem semmi dolgom magával. Én a méltóságos urat keresem!

A KOMORNYIK: Hitelezők csak háromtól négyig fogadtatnak.

AZ UZSORÁS: Nekem rögtön kell vele beszélnem. Mert a bíróságnál csődöt kértek ellene.

A KOMORNYIK, *derült érdeklődéssel*: Hát mégis csődöt? Ezt én már két esztendeje várom. De azért beszélni nem lehet vele — alszik.

AZ UZSORÁS: Hazugság! Kibúvó!

A KOMORNYIK, *megissza a Sherryjét, majd hidegen szól*: Nézze, Kasztl úr, ha én hazudok, akkor nem a gazdám kedvéért hazudok. Azt én nem teszem. Én az uraság és a hitelezők harcában semleges vagyok. A *tálcán levő cigaret-tából rágyújt*.

AZ UZSORÁS: Tízkor itt volt a doktor Berger, annak maga azt mondta: a méltóságos úr fürdik. Most mindjárt egy óra lesz és most azt mondja, hogy alszik.

A KOMORNYIK: Mert fürdő után megint le szokott feküdni. Ő nagyon rendesen él, akár egy óramű. Egykor fölkel reggelizni, utána a művésznő látogatását fogadja.

AZ UZSORÁS, *morog*: Az én pénzemért!

A KOMORNYIK, *folytatja*: Ötkor kikocsizik a ligetbe, nyolckor megebédel — este tizenegyől reggel ötig kártyázik. Így él a méltóságos úr.

AZ UZSORÁS: Reggelig kártyázik — az én pénzemért!

A KOMORNYIK: Ugyan kérem, a maga pénze az én méltóságos uramnak a félfogára is kevés! Hát mit képzelsz. hány uzsorásunk van nekünk? A bankokat és szövetkezeteket

nem számítva: huszonhét darab!... Hanem kérem, most már fáradjon a hitelezők várószobájába. Ott elolvashatja a vicclapokat. Ha megreggelizett a méltóságos úr, majd bejelentem magát.

AZ UZSORÁS: Megint azt fogja mondani, jöjjenek egy hét múlva, addig meghal Aglája néni és akkor lesz pénz bőven... Négy esztendő óta mindig azt mondja, jöjjenek egy hét múlva.

A KOMORNYIK: No, menjen — szívja el odakünn ezt a cigarettát. *Megkínálja cigarettával.*

AZ UZSORÁS: Mennyibe kerül egy ilyen cigaretta?

A KOMORNYIK: Darabja ötven fillér.

AZ UZSORÁS: Én abbahagytam a dohányzást, mert sajnálom rá a pénzt — ezek meg ötvenfilléres cigarettát füstölnek az én pénzemből... a gyermekeim örökségéből... *Dühösen belemarkol a dobozba.*

A KOMORNYIK: Hány gyereke van, Kasztl bácsi?

AZ UZSORÁS: Öt.

A KOMORNYIK: No hiszen akkor cigarettánként csak tíz fillér jut egy-egy fejre.

AZ UZSORÁS, *bizalmasan*: Mondja, — azt hiszi maga, hogy én még megkapom valamikor a pénzemet?

A KOMORNYIK: Istenem, az ember mindig remélhet, amíg él... A természet még segíthet... Például, mondjuk, egy nap igazán meghal Aglája néni és a méltóságos úr örököl...

AZ UZSORÁS: Aglája néninek húszmilliója van?

A KOMORNYIK: Csak tizenkilenc!

AZ UZSORÁS: Hány esztendő is a néni?

A KOMORNYIK: Bizony már nem egészen fiatal me-

nyecske. A tavasszal volt a kilencvenharmadik születésnapja.

AZ UZSORÁS: Kilencvenhárom éves? Szép kor! Igazán szép kor! Mondja: magának nem adósa a méltóságos úr...

A KOMORNYIK: Kézpénzt elvből nem szoktam kölcsönadni az uraságnak... Négyhavi bérem azonban benn úszik még.

AZ UZSORÁS: Majd megkapja Aglája néni örökségéből.

A KOMORNYIK: Az én követelésem biztosítva van... Betábláztam a méltóságos úr nadrágjaira... Négyszázhetvenhárom nadrágja van, az uszónadrágokat nem is számítva... De most én kérdezek magától valamit, Kasztl úr... Okos ember létére, hogy adhatott annyi pénzt az én méltóságos uramnak?

AZ UZSORÁS: Az úgy volt, hogy négy esztendővel ezelőtt egyszer idecsalt magához, aztán leültetett ebbe a székbe... *A nagy karosszékre mutat.*

A KOMORNYIK: Igen, — ez az operációs szék.

AZ UZSORÁS: Tudtam, hogy fülíg uszik az adósságban és megesküdtem magamban, hogy egy kopekát sem adok neki... De ő beszélt, beszélt, beszélt —

A KOMORNYIK: Szóval: narkotizálta és azután megoperálta magát.

AZ UZSORÁS: Hallja, hogy tud beszélni a méltóságos úr!

A KOMORNYIK: A vasszekrények megnyílnak a szavától. Ha hallgatja az ember, a pénz kikivánczik a zsebéből. Ő képes volna arra, hogy kölcsönkérje a kenfarkastól a zápfogát. *Balra fülel.* Már mozog odabenn! *Jobbra tuszkolja Kasztlt.* Igaz, — maga pénzügyi szakember, — nem tudja mikor lesz az alföldi nagy sorsolás?

AZ UZSORÁS: Mi közöm nekem a nagy sorsoláshoz?

A KOMORNYIK: Azért kérdezem, mert nekem tíz sorsjegyem játszik... *Kinyitja a jobboldali ajtót.* Parancsoljon kísértálni... Később többen is jönnek uzsorás urak, akkor alsóst játszhatnak a váróteremben... *Beteszi Kasztl után az ajtót.*

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, balról jön, pijamát visel, monokhval szemlét tart a reggeliző-asztal felett. Hónapos reték nincs?

A KOMORNYIK, udvariasan és kissé szertartásosan: Bár kora hajnal óta tűvé tettem utána a várost, sajnos, nem tudtam szerezni.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Pedig nagyon szeretem... Azt a kicsi piros retket — amíg ropogós.

A KOMORNYIK, egy ösztönszerű kézmozdulattal jelzi, hogy már elég volt ebből a témából. Szabad kérdezni, kocsin vagy autón méltóztatik ma a ligetbe menni?

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Kucsirkocsin. De reggeli után ledülök még picit pihenni... Az éjjel rosszul aludtam... Azt álmodtam, körte vagyok...

A KOMORNYIK: Micsoda, kezit csókolom?

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Körte, érett körte. A fán lógtam és a rossz gyerekek megrázták a fát... Ahányszor megrázták, mindig azt hittem, hogy leesem — aztán összerázkódtam és fölébredtem...

A KOMORNYIK: Milyen ruhát parancsol fölvenni a méltóságos úr?

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, teát iszik: Lássuk csak! Ma nincs jó kedvem — olyan sárgásbarna napom van... Barna zsekketruhát fogok fölvenni barna cipővel — és hogy mégis némileg enyhítsem a komor hangulatot: kénsárga gamásnit és citromsárga zsebkendőt...

A KOMORNYIK: És nyakkendőt?

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Na — mit gondolsz!

A KOMORNYIK: Szép volna sárgát venni...

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Tapecirer-ötlet! *Szellemi munkába mélyed.* Lehetne türkizszínű selymet pici piros pettyekkel... De csak akkora pettyekkel, mint a Katica-bogár... Merész, de hatásos! Olyan lesz, mint a gyík a száraz haraszt között. Azt hiszem: igen szerencsés inspirációm volt... *Egy tálat vesz a kezébe, hirtelen dühbe jön.* Hányszor mondjам még, hogy a pörköltzalonnára borsot kell hinteni?!

A KOMORNYIK, kétségbeesetten tekint ég felé, elveszi a tálat, buzgóan szalad jobbra, de az ajtó előtt hirtelen megáll: Igen — Kasztl úr van odakünn!

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Jöjjön a jövő héten! Megállj, te! Talán lehetne tőle pénzt kérni? Mondd meg neki, hajlandó volnék egy nagyobb tételt átvenni...

A KOMORNYIK: Ezt csak telefonon mondhatnám meg neki. Élőszóval nem. Igen vastag bot van nála. Doktor Berger is itt járt, azt mondta, csődöt kért a méltóságos úr ellen.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, evés közben: Mit kért?

A KOMORNYIK: Csődöt. A hitelezők országos nagygyűlésén ötszázezer korona követelést jelentettek be a méltóságos úr ellen.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Ötszázezer korona? Nem is hittem volna! *Némi hazafias lelkesedéssel.* Igazán bámulatos, mennyire fejlődött már Budapest gazdasági élete! Ha elgondolom: én nyolc esztendővel ezelőtt húsz koronával a zsemben jöttem a fővárosba... És ma —!

A KOMORNYIK: És ma —?

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Ma ötszázezer korona adósságom van... *Szigoruan.* Mi lesz már azzal a pörköltzalonnával?

A KOMORNYIK, *jobbra elrohan, az ajtót nyitva hagyja.*
AZ UZSORÁS hangja a váróteremben: „A pénzemet akarom! A pénzemet akarom!”

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, *nyugodtan reggelizik. Az ajtó becsapódik kívülről.*

A KOMORNYIK, *visszajön, a kötényt künn levetette. rézgombos inaskabát van rajta, ezüsttálcán számlákat hoz, meghajlik Pál előtt: A mai számlák.*

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Tedd a tegnapiakhoz... Ugyan hányat hoztak?...

A KOMORNYIK: Csak négyet.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Négyre bakban mindig be kell vágni. Vágj be a tegnapi számlákkal... de szépen gusztálva.

A KOMORNYIK, *fölveszi a kandallón levő számlákat, olvassa: 2—3—4—5—6! Négy és hat az tíz!*

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, *íjedten. Tíz? Fuccs! Tudja Isten mostanában én mindig befuccsolok.*

A KOMORNYIK: Azt beszélük, az idén egyáltalában nagyon rossz kártya jár az országban.

A telefon megszólal.

A KOMORNYIK, *kezébe veszi a kagylót: Halló! ki az?* Igen, én vagyok: Ács Péter... igen...

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Mi az?

A KOMORNYIK: Magánügy.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: No, nézd, neki magánügyei vannak!

A KOMORNYIK, *izgatottan hallgatja a telefont, ingerülten int Pálnak: Csend legyen!*

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, *kiejti kezéből a villát; megdöbbenve nézi a komornyikot.*

A KOMORNYIK, *a telefonba: Nem tréfál, kérem? Ez igaz? De mennyi? Mondja, mennyi? ... Hát jól van, jöj-*

jön át, de hamar, siessen! *Leteszi a kagylót, a fejét fogja, föl-alá rohan a szobában.*

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Mit csinálsz te gazember?

A KOMORNYIK: Méltóságos úr, kérem... nyertem az alföldi sorsoláson!

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Nyerhetsz vasárnap délután, mikor kimenőd van, de most szolgálatban vagy és én még mindig várom a pörköltszalonnát!

A KOMORNYIK: Igenis, kezit csókolom, hozom...

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, *enyhén*: Péter fiam, mégis, mennyit nyertél?

A KOMORNYIK: Azt telefonálták, hogy sokat... A Czápa-bankház vezérigazgatója maga siet ide, hogy megmondja az összeget és hogy gratuláljon nekem... *Kint csöngetés.* Ez ő! A vezérigazgató úr! *Jobbra elrohan.*

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, *fölkel, mint a tigris, amely vért szagol.*

A KOMORNYIK, *visszajön, sápadt*: Méltóságos úr... köszönöm a szolgálatot... Én már nem leszek többé cse-léd... Nem szorultam rá... *Leveti a libériás kabátot, egy székre dobja, maga ingujjban marad.* Itt a libériám. Én megnyertem az alföldi főnyereményt.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: A főnyereményt! Mennyi az...?

A KOMORNYIK: Sok pénz.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Ezer...?

A KOMORNYIK: Sok ezer.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, *növekvő izgalommal, minden szám után szünetet tartva*: Tízezer...? Húszezer...? Har-minc...? Még több? *Homlokát törli.* Százezer?... Hát szólj már, hiszen ebbe bele lehet bolondulni!

A KOMORNYIK: Kilencszázezer korona!

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Kilencszázezer? Egy szék támlája után kap.

A KOMORNYIK, *aggódva*: Rosszul van a méltóságos úr?

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Nem, csak az öröm, a meglepetés...

A KOMORNYIK, *megindultan*: A méltóságos úr mindig jó gazdám volt, azért most behozom még a pörköltszalonnát, de ez lesz utolsó szolgálati ténykedésem... *Jobbra el.*

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, *magában számolgat*: Kilenecszázezer korona! A hitelezők ötszázezer koronát kérnek, de ki lehet velük egyezni háromszázezerbe... Marad még hat-százezer koronám! Az ajtó felé indul és támadásra készen várja Pétert.

A KOMORNYIK, *civilzsakemben jön, hozza a pörköltszalonnát.*

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, *eléje megy, kiveszi kezéből a tálat s az asztalra teszi, szelíden kezén fogja Pétert, az operációs székhez vezeti s ott elbűvölő mosollyal helyet kínál neki.*

A KOMORNYIK, *leül, meghökkenve várja, mi lesz.*

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: A gondviselés kifürkészhetetlen bölcsessége úgy akarta, hogy a viszony, amely kettőnk között fennállott, váratlanul megváltozzék. Most már nincs itt többé sem úr, sem szolga, csak két meghitt jóbarát van, akiket a rokonszenv és a kölcsönös nagyrabecsülés szálai fűznek egymáshoz. Kedves Péter barátom! Én eddig tegeztelek, de mivel most már ledőlt köztünk minden társadalmi válaszfal, engedd meg, hogy nagyrabecsülésem jeléül magázlassam ön!

A KOMORNYIK, *megindult hangon*: Nagyon köszönöm! Kezet szorítanak.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Barátomnak neveztem önt, és nem volt hiú szóvirág; nem, én teljes tudatában vagyok a

szent és komoly kötelességeknek, amelyeket a barát név rám ró. Kedves Péter, én kötelességemet teljesítem, midőn óvom önt a súlyos zátonyoktól, amelyek a pénz nyomában virítanak. Készüljön el rá, hogy haszontalan, léha emberek fogják önt megkörményékezni, nyájas pofával, barátságot színélve, de valamennyien, igen, valamennyien a maga pénzét akarják!

A KOMORNYIK, *gyanakodva begombolja a kabátját.*

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Fontos, hogy a vagyona számára minél előbb biztos és gyümölcsöző elhelyezést találjunk. Erre vonatkozóan felajánlhatom bőséges tapasztalataimat, amelyeket pénzügyi téren szereztem... De nemcsak jó tanáccsal, hanem tettel is segíthetem önt, amennyiben jelenlegi viszonyaim megengedik nekem, hogy egy nagyobb tételt átvegyek öntől...

A KOMORNYIK, *aki mereven és komoran nézte, most hirtelen elkacagja magát.*

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, *elkedvetlenedik:* Mért nevet, Péter? Ez gyöngédtelenség! *Szünet.* Hiszen igaz, nekem mostanában pechem volt a játékban... De én ismerem a természetemet, nálam a peches turnusra szerencsés turnus szokott következni... *Lelkesen.* Péter... én most olyan fényes kondícióban vagyok: milliókat tudnék nyerni!... Nézze, már ősz van, hull a lomb és szállnak a szálak... a Riviera, a tenger szép arája, most megtelik gazdag amerikaiakkal és lengyelekkel... Azok úgy szaladgálnak a nizzai játéklukokban, mint a sült malacok Meseországban, a kés és a villa a hátukba van tűzve, csak bele kell vágni... Könnyelműség volna, Péter, több annál: bűn volna, ha elszalasztanók a jó szerencsénket! Majd lemegyünk együtt Nizzába, előbb egypár százezer rongyos koronával betömjük a hitelezők száját, aztán megoperáljuk a lengyel

hercegeket és az amerikai petroleumkirályokat... Amit nyerek, azon megosztozunk, azonkívül sok szép borralal. is fog magának jutni, Péterke...

A KOMORNYIK, *megint elneveti magát.*

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, *szomoruan:* Péter — mért nevet maga?

A KOMORNYIK, *fölkel, fölényesen és energikusan, miközben megveregeti Pál vállát:* Nézze, édes öregem, én nagyon szeretem magát, azért mindent kaphat tőlem, mindent, amit akar... de pénzt, azt nem, egy kopekát sem! Kötni való bolond, aki magának pénzt ad, öregem, mert maga befuccsolt, elkészült, soha életében nem fog többet talpraállani. Ne is vegyen több kártyát a kezébe, mert elveszti mind a négyszázhetvenhárom nadrágját!

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: De hiszen ha vesztek is, akkor sem reszkíroz semmit: Aglája néném mindent megfizet. S azonfölül még a becsületszavamat is lekötöm, gondolja meg: egy gavallér becsületszavát!

A KOMORNYIK: Nem!

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, *dühösen dobbant:* Nem...?

A KOMORNYIK: Nem!

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: De hát mit fog csinálni annyit pénzzel? A sirjába nem viheti magával?

A KOMORNYIK: A pénzemért úr leszek. Hiszen én tulajdonképpen annak is születtem — úrnak.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Maga úr... *Komor arccal* Megpukkadok a nevetéstől!

A KOMORNYIK: Na tudja, barátom, amit maga tudott, azt én is eltrafálom... Délig aludni, hajnalig kártyázni, enni-inni, lovak, asszonyok...

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: És hogy fog hozzá kezdeni?

A KOMORNYIK: Érdeklí? Megmondom. Ötszázezer koronával életjáradékot veszek magamnak. Százezer koronával urasan kistafirozom magam... *Körülnéz.* Ez a milju... ez a muljé tetszik nekem...

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, *megvetően*: Muljé? Azt mondja: muljé!

A KOMORNYIK: Hát hogy mondják?

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Tudom, mit akar mondani... *szé, na!* Pedig a nyelvemen van!

A KOMORNYIK: Szóval: én meg fogom venni a magá hitelzöitől ezt az egész cókmókot...

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, *még mindig a miljó szót keresi*: Enyje, hogy is mondják?

A KOMORNYIK: Marad még háromszázezer koronám; az lesz az én játékalapom.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Ki fogják dobni a klubokból!

A KOMORNYIK: Ugyan kérem... a lengyeleknek és az amerikaiaknak egészen mindegy, kettőnk közül melyik nyeri el a pénzüket: maga, vagy én!

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Szóval, én löjjem magamat föbe, mi?

A KOMORNYIK: Na, na! Nem kell mindjárt elszontyolodni! Aglája néni majd kihúzza magát a bajból.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, *kiabál*: Hagyjon békébe Aglája nénivel! Ne halljam többet a nevé!

A KOMORNYIK, *meghökkenve*: Úgy? Valami baj van Aglája nénivel?

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Igenis, baj van! Az a baj, hogy nincs.

A KOMORNYIK: Mi nincs?

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Ő nincs. Aglája néni nincs.

A KOMORNYIK: Nincs is nagynénje?

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: De van. Csakhogy azt Dorotyánának hívják, kegydíjon él és utál engem.

A KOMORNYIK: Aj, haj!

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Leestem a körtefáról.

A KOMORNYIK: Le. Szünet után. No, fel a fejfel. Pálkól! Amíg engem lát, addig ne féljen! Mi ketten nem hagyjuk el egymást. Ezentúl is együtt maradunk és folytatjuk eddigi életmódunkat.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, föléled: Úgy, mint eddig? Egészen úgy, mint eddig?

A KOMORNYIK: Majdnem úgy.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, előkelően és érzelmesen: De hát én nem potyázhatok a volt inasom nyakán!

A KOMORNYIK: Nincs szó potyázásról. Maga hasznosítani fogja a tehetségeit.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Az én tehetségeimet? Miféle tehetségem van nekem?

A KOMORNYIK: Vannak dolgok, amelyekben magát mesteremül tisztetem. Maga tud harmincféle bowle-t csinálni.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, önérzettel: Harminckétfélét!

A KOMORNYIK: Szivarokhoz, borokhoz nagyszerűen ért... Fejedelmi ebédeket tud összeállítani... És művészi lendülettel köti meg a kravátlíját...

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Ez vele születik az úriemberrel.

A KOMORNYIK: Ez az, igen! És én azt szeretném, hogy maga adja meg az én jövőendő életemnek azt a magassabbrendű izét, ami az igazi úriembert teszi.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, főlháborodva: És ezért fizetést merészel ajánlani... fizetést, nekem?!

A KOMORNYIK: Hát a miniszterelnök nem kap fizetést?

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: No és mennyi lenne a fizetésem?

A KOMORNYIK: Tudja mit, Pali, adok magának annyit, amennyit maga adott nekem!

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Hah! Most értem csak! Azt akarja, hogy a komornyikja legyenek?!

A KOMORNYIK: Admirálisnak nem tehetem meg!

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: És talán libériát is viseljek, mi?

A KOMORNYIK, *óvatosan az asztal mögé kerül*: Mi a libéria? Egy kabát, amelynek rézgombja van. A király is rézgombos kabátban jár... azért mégsem esik ki a világ feneké.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Hát ez borzasztó!

A KOMORNYIK: Ugyan kérem, három évig voltam a maga komornyikja és mondhatom: nem volt borzasztó egy cseppet sem. Ugyanazokat a szivarokat szívtam, mint maga, ugyanazokat a borokat ittam és lássa, most is a maga inge van rajtam.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: És nem is csaphatom már el a zsványt!

A KOMORNYIK: A korai felkeléstől sem kell félnie. Maga úr korában tízkor ébredt föl, én pedig komornyik koromban féltízkor.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Hát mikor takarított?

A KOMORNYIK: Egyáltalában nem takarítottam. Pénzem mindig több volt, mint magának, mert províziót kaptam a kereskedőktől, a maga adósságai után... *Leül a reggelihez és enni kezd*. Kedvesem, ha maga folytatni akarja az eddigi életmódját, akkor nem is tehet okosabbat, mint

hogy elszegődik hozzám komornyiknak... Az egész különbség annyi lesz, hogy eddig, ha kocsiztunk a ligetbe, maga hajtotta a lovakat, én pedig hátul ültem; *keresztbe teszi két karját*, mától fogva majd én bajlódom a lovakkal és maga ül kényelmesen hátul... Este szépen lefekhetnek, nem kell többé hajnalig kártyáznia... Az jót is fog tenni a maga egészségének... Hát megállapodtunk?

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Ön elfelejti, hogy nekem kötelességeim vannak a jó társasággal szemben.

A KOMORNYIK: Ugyan már, ne izéljen! Maga egész világéletében utálta a jó társaságot, mert unalmasnak találta. Hát ezentúl egészen a mulatságos társaságnak szentelheti magát...

Kint csengetés.

A KOMORNYIK: A művésznő! Így a művésznő szokott csengetni.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Jaj, szegény Rikil ha megtudja, mi történt velem, megszakad a szíve. Mert ő imád engem. *Újabb csengetés.*

A KOMORNYIK: A művésznő be akar jönni.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Igen; ajtót kellene nyitni a művésznőnek. *Összenéznek.*

A KOMORNYIK: Nos...?

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Nos...?

A KOMORNYIK, *szeliden, de határozottan*: Palika fiam, menjen és nyissa ki szépen az ajtót.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, *kimegy ajtót nyitni.*

A MŰVÉSZNŐ, *selypítve beszél*: Szervusz, drága Krampuszom! Tetszik az új ruhám? Ezt neked csináltattam!...

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Nekem már nincs véleményem női ruhákról...

A KOMORNYIK, *evés közben*: Te, Riki, reggeliztél már?

A MŰVÉSZNŐ, *előkelően*: Péter úr, kérem, ön miért olyan szemtelen a méltóságos úr jelenlétében?

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Én már nem vagyok méltóságos úr. Én ezentúl t. c. úr leszek. Leestem a körtefáról.

A MŰVÉSZNŐ: Mit csináltál, Krampusz?

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Drágám, légy erős: én tönkrementem.

A MŰVÉSZNŐ, *Péterhez*: Ez igaz? Ez komoly?

A KOMORNYIK: Ő méltósága befuccsolt.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Most már én mindig csak pászszolok!

A MŰVÉSZNŐ: Nohát ilyen az én szerencsém! Ez már a harmadik ló, amit kilőnek a nyergem alól.

A KOMORNYIK: Hogy szenved, szegény nő!

A MŰVÉSZNŐ: Ki fogja megfizetni most már az új ruhámat? Talán én, mi?

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, *Péterre mutat*: Talán ő... van pénze, kilencszázezer koronát nyert az izén — a földalatti lutrin...

A MŰVÉSZNŐ: Kilencszázezer koronát? Jézusom, ez igaz? Ez komoly? *Szünet*. Jaj, édes Petikém, hogy örülök a szerencsédnek! Hiszen én mindig tudtam, hogy te tehetséges fiú vagy!

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Tessék — már tegezz!

A MŰVÉSZNŐ, *Péterhez*: Tetszik neked az új ruhám? A te kedvenc színed!

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Pénze van, azért tegezz! A nők mindenkit tegeznek, akinek pénze van.

A MŰVÉSZNŐ: Bocsánat, mi már tavaly óta tegeződünk, amióta együtt a moziba szoktunk járni... Én nem vagyok olyan, hogy a pénz után szaladjak.

A MÉLTÓSÁGOS ÚR: Ez az ember megitta a boraimat, elszívta a szivarjaimat, viselte a ruháimat és moziba vitte az én művésznőmet... Ennek az embernek csak egy méltó büntetést tudnék: hogy én legyek a komornyikja!

A MŰVÉSZNŐ, *a terített asztalhoz lép*: Jaj, milyen gusztuses dolgok vannak itt!

A KOMORNYIK: Palkó fiam, terítéket a művésznőnek. Egy-kettő!

A MÉLTÓSÁGOS ÚR, *odaviszi a terítéket*.

A MŰVÉSZNŐ, *Péter mellett ül, a válla fölött Pálra mutat*: Őt is megtartod?

A KOMORNYIK: Megtartom. Nem valami elegáns komornyik, de megszoktam már, mint afféle régi családi bűtört...

Herczeg Ferenc könyvei

Kilenc egyfelvonásos	...
Sirocco. Színmű	...
Aranybörjű. Színmű	...
A költő és a halál. Színmű	...
A fogyó hold. Regény	...
A Gyurkovics-leányok. Vigjáték.	...
Két arckép. Tanulmány	...
Az élet kapuja. Regény. 3. kiadás	...
A fekete lovas. Színmű. 2. kiadás	...
Tűz a pusztában. Elbeszélések. 2. kiadás	...
Árva László király. Színmű. 2. kiadás	...
Az arany hegedű. Regény. 6. kiadás	...
Tilla. Hét jelenet	...
A hét sváb. Regény. 3. kiadás	...
A kék róka. Színmű 3 felv. 3. kiadás	...
Fenn és lenn. Regény. 5. kiadás	...
Egy leány története. Regény. 3. kiadás	...
A királyné futárja. Regény. 2. kiadás	...
Álomország. Regény. 2. kiadás	...
Szabolcs házassága. Regény. 4. kiadás	...
A fehér páva. Regény. 2. kiadás	...
Magdaléna két élete. Regény 2. kiadás	...
Mutamur. Elbeszélések. 3. kiadás.	...
Pogányok. Tört. regény. 5. kiadás	...
Gyurkovics lányok. Regény. 9. kiadás.	...
Gyurkovics fiúk. Regény. 5. kiadás	...
Gyurka és Sándor. Regény. 4. kiadás.	...
Ocskay brigadéros. Színmű. 5. kiadás	...
Lélekrahlás. Regény. 2. kiadás	...
Napváros. Elbeszélések. 2. kiadás	...
Honthy háza. Színmű. 3. kiadás	...
A három testőr. Színmű. 3. kiadás	...
Idének között. Regény. 3. kiadás	...
Éva boszorkány. Színmű 3 felvonásban	...
Napnyugati mesék. Elbeszélés. 3. kiadás	...
Kaland. Elbeszélések	...
A kíváncsi. Színmű 3 felvonásban	...
Az első fecske. Elbeszélés. 3. kiadás	...
Böske, Erzsébet. Elbeszélések	...
Szelek szárnyán. Elbeszélések	...
Honszerző. Elbeszélések. 2. kiadás	...
Kéz kezet mos. Színmű 4 felvonásban	...
Arianna. Elbeszélések	...
Déryné Ifjasszony. Színmű 3 felv.	...
Szerelmesek. Elbeszélések	...
Balaton rege. Színmű	...
Az ezredes. Színmű 3 felvonásban	...
A dolovai nábob leánya. Színmű 5 felvonásban. 5. kiadás	...
Simon Zsuzsa. Regény. 4. kiadás	...
Andor és András. Regény 2. kiadás	...
Bizánc. Színmű 3 felvonásban. 3. kiadás	...
Első vihar. Elbeszélések. 2. kiadás	...
Elbeszélések.	...

Singer és Wolfner kiadásai

